

1921

23e
14

JOULUPUKKI

AR-21

IVASKYLMÄN
Tietokirjasto

O.Y. VALISTUS

NIIN ON JOULU MEILLÄ.

Lapsi taivahainen,
kaihojemme kaipuu,
vallat maailmoiden
seimes ääreen vaipuu.

Suurta rakkauttas
ansainnehet emme:
kuljit kunniastas
meidän veljeksemme.

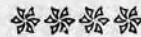
Tulit taivahasta
auttamahan meitä,
valmis kuivaamahan
murheenkyyneleitä.

Altis kantamahan
kärsimysten taakkaa,
kaiken antamahan
kuolemahan saakka.

Turhaa maailman on
kunnia ja kulta,
rinnalla sen onnen,
jonka saamme Sulta.

Tule turvaksemme
elämämme teillä.
Synny sydämeemme,
niin on joulu meillä!

I. H.

KAKSI PETSAMON LASTA.

Tarina pieniltä haudoilta. Kertonut F. E. Lilja.

Toinen oli Matti ja toinen Maija.

He olivat sisaruksia, luterilaisia lappalaislapsia Maattivuonon kylästä. Heidän sukunimensä oli Hallta. Matti oli 7 vuoden vanha poika, kotinsa kolmas lapsi, Priitan ja Antin jälkeinen. Maija oli vasta 4-vuotias tyttö, mutta häntäkin nuorempi, pikku Niila, kuului vielä sisarusparveen.

Kun aurinko tänä vuonna tavallista aikaisemmin sulatti lumet tunturien rinteiltä ja valmisti varhaista kesää, riemuittivat lasten rinnat jo etukäteen pitkästä, iloisesta leikkikaudesta vähääkään aavistamatta, että Matin ja Maijan leikit loppuisivat keskellä ihaninta kesää ja ettei heitä sen jälkeen enää koskaan nähtäisi Maattivuonon rannalla polskimassa. Niin kuitenkin kävi.

Kesä saapui, leikit alkoivat, mutta jo eräänä heinäkuun aamuna irtautui isän vene kotirannasta oudoille asioille. Se ei lähtenytäkään tavanmukaiselle kalastusmatkalle, sillä siihen ei otettu mitään pyydyksiä. Sensijaan se oli tavallista huolettisemmin siistitty ja sen syrjätouviin oli sidottu valkea liina merkiksi siitä, että veneessä vietiin vainajaa. Pienessä mustassa arkussa veneen pohjalla makasi pikku Maija matkalla viimeiseen majaan kauas kirkkomaalle. Ja kymmenen päivää myöhemmin lähti rannasta uudelleen sama vene taaskin valkoisella liinalla merkittynä, samoine soutajineen ja samalle matkalle. Erotus oli vain siinä, että Maijan arkun kohdalla oli veneen pohjalla tällä kertaa — Matin arku.

Oli vaikea käsittää tuota säälimätöntä kuoleman kaksois-

käyntiä tässä hiljaisessa lappalaiskodissa. Ja sitä enemmän, kun sen vierailu tapahtui niin odottamatta, yht'äkkiä. Varsinkaan vanhemmat eivät tahtoneet jaksaa sitä ymmärtää, sillä niin Matti kuin pikku Maijakin olivat miltei reippaimpia ja iloisimpia lapsia koko kylässä. Heidän kotinsa oli tunturin eteläisellä rinteellä aivan lähellä rantakiikkooa, jota tavantakainen nousu- ja laskuvesi vuoroin huuhteli vuoroin pakeni. Kivikko oli lasten herkeämätön leikki- ja toimintapaikka kautta kesän. Aamusta iltaan he etsivät ja kokosivat siitä kaunisvärisiä raakkuja, kierrekuoriaisia, näkinkenkiä, sileiksi hioutuneita kiviä, y.m. meren hyvää ja meren kaunista. Toisinaan kiersi Matti housunlahkeensa ylös ja kahlas rannan pohjasta meritähden, siilin, korallin tai muun ihmeellisen koristeen. Joskus taas kilvalla kylän lasten kanssa harjoitettiin kättä tarkkuuteen heittämällä litteillä kivillä voileipiä vuonon kirkkaaseen pintaan.

Mutta oikein tositoimiinkin lapset jo alottelevasti totutautuivat. Kun isä veti venettä rantahiekalle tai levitti verkkojaan kivikolle kuivumaan, oli Matti ensimmäisenä auttamassa. Silloin pulleat posket punottivat ja urheasti hän uskalsi paljain käsin kosketella jäätävän kylmiä suolameren pyydyksiä kuten karaistu kalastaja konsanaan. Joskus pääsi Matti jo isän mukana vuonolle hyljeverkkojakin kokemaan. Silloin vasta Matissa oli miestä ja kekseliäisyyttä ja voimaa. Niinikään pikku Maijakin touhusi ja juoksi äidin perässä toivoen voivansa tehdä pikku palveluksia hänkin. Ja var-

sinkin aina äidin ollessa rannalla pyykinpesulla oli Maijalla-kin oma pyykkinsä, jota uudelleen ja uudelleen täytyi vedessä viruttaa. — Kaikkea tätä ajatellen tuntui vanhemmista ylen kovalta käsittää kohtaloa, joka oli iskenyt kaksi niin syvää aukkoa heidän kotiinsa. Mutta surusanomillakin on selityksensä.

Jo keväällä näet kuultiin tulirokkoa olevan liikkeellä paikakunnalla. Tavallista kuitenkin on, että alkuperäisissä oloissa ei koskaan kyetä kylliksi arvioimaan kulkutautien vaaraa, ennenkuin ne ovat jo ennättäneet tuhoansa tehdä. Ruton levittyä Maattivuonoon ja sen temmattua jo kaksi naapurien lasta, alettiin Haltallakin vasta käydä varovaisemmiksi. Mutta se oli jo myöhäistä. Ankaran taudin itu oli jo tarttunut pikku Maijaan ja toi mukanaan kuvaamattomia tuskia hennolle lapselle. Sairaanhoitajatartati häntä hellästi hoiteli ja koetti parhaansa mukaan lievittää hänen tuskiaan. Ihmeteltävän joustava ja toivoikas oli kärsivän lapsen mieli. Valittamatta hän enimmäkseen kesti ja aina uudelleen Täditä tiedusteli, milloin hän saisi sen «koopan» eli kaunisvärisen talvitakin, joita Helsingistä oli Petsamon lapsille lähetetty lahjaksi. Niin vierä viikko, tuskat yhä yltyivät ja äkkiä loppuivat Maijan voimat; sitä ennen hän vielä viimeiseksi tiedusti tulisiko hän saamaan «koopaa». Varmaan oli lapsen sielu täynnä kauniita kuvia leikeistä ja koulusta, joissa hän uudessa takissaan saisi kulkea. Mutta elämä sammui, ja lapsiselun kauniit kuvat saivat toteutua vielä paljon kauniimpina toisessa maailmassa.

Maijan ruumiin laskeminen valkoisiin puettuna isän tekemään arkkuun oli liikuttava hetki. Koko perhe oli koolla, ja useita naapurien ihmisiä lisänä. Sairaanhoitajatar luki rukouksen ja läsnäolevat lauloivat lapinkielisiä virsiä. Ei yhtään silmää ollut kyöneleettä. Taivaanrannalle nousi hehkuva rusko, valkea lokki kierteli taloa ja lumenpuhdas kotivahti ulisi pitkällään arkun vieressä ikäänkuin käsittäen sekin menettäneensä pienen leikitoverinsa. Ja siinä seisoi siskovainajan ruumiin ääressä vielä pikku Mattikin terveenä mutta ikävästä itkien. Kuitenkin jo kahden päivän päästä Maijaa kätkeä maan poveen ja ristiä nostettaessa hänen hautansa kummulle tiesi isä suruissaan kertoa, että saman päivän aamuna oli Mattikin sairastunut samaan vaaralliseen tautiin.

Matin sairaus kesti kymmenen päivää. Se ei tuntunut yhtä tuskaiselta kuin Maijan, mutta pian olivat vanhemmat jo selvillä siitä, että heidän oli Matistaankin luopuminen, ja se tieto kuormitti kaksinkertaisesti heidän surunsa taakkaa. Matti itse oli viimeiseen asti toivoa täynnä. Hänellä oli lupaus päästä syksyllä aloittamaan koulunkäyntinsä, ja sen toiveen täyttymiseen hän luotti. Lapsen ihanat toiveet kui-

tenkin kuolema vaihtoi vieläkin ihanampiin todellisuuksiin. Muutama päivä vain, ja kuumeen painama kirkas katse sammui. — Matinkin ruumista arkkuun laskettaessa laulettiin, mutta kaksinkertainen suru oli lyönyt muuten sanattomiksi niin vieraat kuin omaiset. Jokaisen pää painui kätken väliin, kyynelheitä vuoti tulvanaan, ja surevat vanhemmat katsoivat niin hellästi jällelölleiviin lapsiinsa ikäänkuin pelästen kadottavansa heidät kaikki.

Matin hautauspäivä oli tuulinen ja sateinen. Kokonaisen päivän sai isä soutaa ruumista hautausmaalle. Ja vihdoin illalla myöhään perille päästyä kaivettiin hauta Maijan hautakummun viereen ja laskettiin Matin yksinkertainen maja maan poveen. — Toimittaessani ruumiinsiunausta, väliänti mieleeni kuva pohjolan auringosta, joka öiden läpi uskollisesti kiertää ja valaa kirkkautaan siitä huolimatta, että pilvet estävät sitä toisinaan näkymästä. Kerroin kuvan surevalle isälle ja kuudelle muulle läsnäololle kuulijalle sekä osoitin, miten Jumalan rakastava silmä yhä uskollisesti seuraa ja valvoo ihmiselämää, vaikka sitä surujen ja murheiden pilven läpi on toisinaan niin vaikea nähdä. Näiden pikkuvainajain hautakumpujen harja — niin jatkoin — kohoaa vain vaatimattoman matalasti maata korkeammalle mutta ne ovat kylliksi korkeat ulottuakseen Jumalan tykö, ikuisiin kirkkauden kartanoihin asti. Ja niissä Jumalan käsi koskettaa taas tätä matalaa maata ja surevaa kotia muistuttaen ajasta ja aineesta, joka katoa, mutta samalla vakuuttaen armosta ja elämästä, tuosta lapsen ja lapsenmielisen ihanasta oikeudesta, joka iankaikkisesti pysyy. — Kun hauta oli luotu umpeen, pystytti isä Matin nimellä varustetun puuristin kummulle ja poistui äänettömänä hämärän hiljaisuuden ympäröimiltä lastensa haudoilta.

Siellä hietikkokankaalla, korkean vaaran varjossa ja matalain koivujen keskellä kohoavat nyt rinnakkain Matin ja Maijan hautaristit. Ne ovat karkeat ja koruttomat, yhtä yksinkertaiset kuin nurmen alla nukkuvain elämä. Talvisin pieksävät niitä samat viiltävät viimat ja meren ankarat ahaavat, joiden kylmää ja kovuutta pikku vainajat jo kotitunturilla ennättivät kokea. Mutta kesän tultua taas lasten kummut kukkivat heleästi, nuori nurmi punoo niille pehmoisen peitteen ja valorikas aurinko kultaa ne sadunkirkailla säteillä. Samaa ihanan kesän satua oli puutteistaan ja puolinaisuuksistaan huolimatta Matin ja Maijan koko elämänretki. Mutta se päättyi pian. Ja rinnakkain kuten ristit kummuilla he kulkivat kiiruhtain kirkkaiden valojen kaupunkiin, sillä heidän puhtaissa lapsieluissaan kyti kaipaus ja ikävä ikuisesti kestäväan kesään.

Petsamossa syyskuulla 1921.

Petsamolainen maisema.

Joulupukille mukailnut ja kuvittanut A. Paischeff.

Kuningas Ilvas oli jo tullut vanhaksi. Hänen otsansa oli ryppeinen, hänen tukkansa harmaa, ja hän näki elämänsä auringon kiiruhtavan laskuaan kohti.

Siksi kutsui hän eräänä päivänä kaikki neljä poikaansa Allaria, Ermon, Joukon ja Lemman luoksensa. Nuoria ja komeita he olivat katsella, pitkiä ja ryhdikkäitä, kuten heidän isänsäkin nuoruutensa päivinä.

Vanha kuningas puhui pojilleen seuraavasti:

»Te tiedätte, että minä sain valtakuntani hyviltä haltiattarilta. Nyt alan tuntee vanhuuden taakan painavan hartioitani ja tahtoisin määrätä seuraajani. Mutta kuka teistä, rakkaat poikani, on saava valtakuntani minun jälkeeni, se ei ole minun päätettävissäni. Hyvät haltiattaret ovat päättäneet, että ainoastaan se, jolla on voimaa ja rohkeutta etsiä tulenliekkien ympäröimä haltiattarien linna ja käydä siellä, hän on kyllin arvokas heidän kruunattavakseen. Hän on minun jälkeeni hallitseva heidän valtakuntaansa. Nyt tiedätte asian. Saatte vapaasti päättää, milloin haluatte lähteä löytöretkellenne.»

Ensimmäisenä halusi Allari lähteä matkalle. Hän käski satuloida harmaantäplikkään juoksijansa ja sai isältään kukkaron täynnä kiiltäviä kultakolikoita. Sitten hyppäsi hän satulaan ja ratsasti iloista laulua laulaen nostosillan yli.

Aurinko paistoi, linnut lauloivat ja prinssi Allarista tuntui, että koko maailma hymyi hänelle. Varmasti minä löydän haltiattarien linnan ja pääsen heidän valtakuntansa kuninkaaksi, ajatteli hän.

Hän ratsasti seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä ihmeen ihanaan laaksoon. Sen keskellä lori hopealta hohtava puro, jota vaaleanvihreät lehmukset varjosti-

vat. Vihreältä, sametinpehmeältä ruohomatoilta loisti mitä kaunisvärisimpiä kukkia, ja ilman täytti suloinen tuoksu. Kukkien keskellä tanssi leijailevia olentoja, ja prinssi Allaria lähestyi hento ja puhdas keijukainen hopeahuntu aaltoilevilla kutrilla.

»Tule kanssamme tanssimaan! Tule kanssamme tanssimaan!» kuiskaili se houkuttelevalla äänellä. Ja kaikkien keijukaisten huulilta kaikui kuin hiljaisena soittona: »Tule kanssamme tanssimaan! Tule kanssamme tanssimaan!»

Prinssi Allari istui ratsunsa selässä näkemänsä kauneuden ja sulouden lumoamana. Vihdoin hyppäsi hän ratsultaan, tarttui keijukaisen käteen ja riensi hänen kanssansa hurjaan tanssiin kukkivalle ruohokentälle. Allari-prinssin korviin kuului soiton helinää ja laulun säveleitä; hän oli aivan hurmaantunut. Hän ei enää ajatellut matkansa tarkoitusta; hän tunsu vain paraikaa elettävän hetken.

Ja päivät kuluivat, tulivat ja menivät kisailevassa riemussa.

Eräinä hetkinä Allari tunsu itsensä kyllästyneeksi ja väsyneeksi tanssiin, eivätkä kullanpunaiset hedelmät, joita hän poimi puista, maistuneet silloin yhtä makeille kuin tavallisesti. Mutta pian hän jälleen saavutti huolettoman mielen ja oli yhtä iloinen kuin ennenkin. Hän hymyi, lauloi ja tanssi päivät päästään hymyilevien, laulavien ja tanssivien keijukaisten parvessa.

Oli ehkä jo vuosi kulunut siitä, kun Allari prinssi lähti etsimään haltiattarien linnaa. Vieläkään hän ei ollut palannut matkaltaan, eikä kuningas ollut saanut mitään tietoja hänestä.

Silloin pyysi Ermo eräänä päivänä lupaa saada lähteä etsimään mainittua haltiattarien linnaa. Isä toivotti hänelle onnellista matkaa ja

» iloista laulua laulaen nostosillan yli.»

»Tule kanssamme tanssimaan».

antoi samoin kuin Allarillekin, komean puvun ja suuren, kiiltävällä kultarahoilta täytetyn kukkaron. Prinssi valitsi tallista liinajarjan hevosen ja hyvästelyään kaikkia ratsasti täyttä ravja linnasta tasaiselle tielle.

Hän ratsasti seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä siihen ihmeen kauniiseen laaksoon, jossa hänen veljensä kulutti aikansa turhanpäiväiseen kisailuun. Kun Ermo prinsii pysähdytti hevonsensa ihailukseen kaunistaisemaa, huomasi hän äkkiä Allari prinssin leijailevien, sanomattoman kauniiden olentojen keskellä. Kun Allari huomasi veljensä, kiiruhti hän häntä vastaan heilutellen iloisesti tervehtien hattuaan.

»Mitä sinä täällä teet?» kysyi Ermo ihmetellen.

»Mitäkö teen! Olipa sekin kysymys! Minä huvittelen, näet-hän sen! Tule sinäkin kanssamme tanssimaan!» vastasi Allari.

»Etkö olekaan etsinyt haltiattarien linnaa?» ihmetteli Ermo.

»Mitä sanot! Haltiattarien linnaa! Aivan oikein, olin sen melkein unhoittanut. Mutta missään tapauksessa minä en välitä lähteä pitemmälle; täällä viihdyn, täällä olen onnellinen», sanoi Allari.

Prinsii Ermo pudisteli paheksuen päätänsä, sillä hänen mielestään oli veli kovin ymmärtämätön; mutta samalla hän itse varmistui yhä enemmän siinä uskossa, että hän löytää haltiattarien linnan ja pääsee isänsä seuraajaksi.

»Laskeudu ratsultasi ja tule kanssamme tanssimaan!» huusi prinsii Allari jälleen.

Mutta Ermo ei tahtonut; ja vaikka Allari houkutteli ja keijukaiset lauloivat lumoavimpia laulujaan, hän pysyi lujana päätöksessään jatkaa matkaansa. Hän siis hyvästeli veljeään ja läksi edelleen.

Mitä pitemmälle hän ratsasti, sitä enemmän maisemat muuttuivat. Nyt hän oli metsäisessä vuoristossa. Parhailaan ratsastaessaan hän huomasi vuorella onkalon, jonka perällä paloi tuli ja pienet kääpiöt työskentelivät näppärästi tulen ympärillä. Eräs niistä tuli onkalon suulle, tervehti Ermoa ja pyysi häntä astumaan alas ratsailta ja katselamaan vuoren rikkauksia ja heidän töitönsä.

» — kiidätti hänet hurjaa vauhtia metsän läpi — ».

»voit jäädä tänne ja tulla rikkaaksi mieheksi —».

Ermo ei jaksanut vastustaa haluaan katsella tonttujen kultaa. Hän meni kääpiön keralla luolaan ja siellä tonttu näytteli, kuinka hän tovereineen valmisteli kultaa.

»Jos tahdot, voit jäädä tänne meidän luoksemme ja tulla rikkaaksi mieheksi», sanoi pieni ruma mies, ja kaikki vuoren seinistä toisti sanat: rikkaaksi, äärettömän rikkaaksi! Ermo ihastui ja suostui tarjoukseen. Hän tahtoi hankkia itselleen aarteita. Hän ryhtyikin heti työhön ja työskenteli päivät ja yöt, sitä kuumeisemmin, mitä pitemmälle aika kului. Ei koskaan hän luullut saavansa tarpeeksi kultaa.

Kulta! Kulta! Kaikki muu unohtui sen rinnalla.

Jonkun ajan kuluttua Ermon lähdestä, satuloitsi Jouko yömustan ratsunsa, otti jäähyväiset isältään ja laittautui matkaan etsiäkseen haltiattarien linnaa.

Hän ratsasti kuten molemmat veljensäkin seitsemän kuningaskunnan läpi, ja niin tuli hän eräänä päivänä keijukaisten laaksoon, jossa Allari prinsii edelleenkin tanssi ja kisaili. Prinsii Allari ja suloiset keijukaiset koettivat viekoitella häntä jäämään sinne heidän luoksensa, mutta hän kieltäytyi jyrkästi. Kuninkaan pojan ei sopinut tuhkata elämänsä kisailuun.

Hän iski kannukset ratsunsa kylkiin ja ajoi täyttä laukkaa pois.

Kun hän oli vielä päivän ratsastanut, hän saapui vuorenrunkalolle ja näki Ermo prinssin, joka levähtämättä työskenteli kartuttaakseen kultavarastonsa monenkertaiseksi.

»Oletko jo ollut haltiattarien linnassa?» huusi Jouko.

»Haltiattarien linnassako! Enpä tietenkään. Ja sitäpaitsi, kukapa sen tietää, tokko senlaista linnaa onkaan enempää kuin haltiattariakaan. Minä luulen, että koko juttu on pelkkää satua. Eikä senlaisen turhanpäiväisten mielikuvien takia kannata itseään vaivata», sanoi Ermo.

»Mutta, mitä ihmettä sinä täällä teet?» jatkoi Jouko.

»Minäkö? Minä teen kultaa», vastasi Ermo reippaasti.

Silloin kuohahti Joukon ylpeä veri.

»On häpeällistä kuninkaanpojalle ryhtyä senlaiseen orjantyyöhön!» huusi hän. Mutta Ermo ei kuunnellut hänen

(Jatkoa 4 lehden takana.)

KUOLEMATON SIELU

Kirjoittanut I. Hellen.
Kuvittanut A. Halonen.

Kaukana korvessa, siellä missä kuusten latvat ovat tummimmat ja karhunsammal korkein, oli vanha harmaa kallio. Kuinka kauvan se siinä oli ollut, sitä ei kukaan tietänyt, elleivät taivaan tähdet, jotka talvis-illoin tuikkivat siellä korkealla sinilaellaan. Mutta vanhuuttaan se harmaa oli, niin ainakin arvelivat metsätähdet ja käenrieskat, jotka kevään valoisina päivinä ja öinä elivät lyhyttä elämänsä sen sammaleisilla kupeilla ja juurella. Kallion länsirinta oli jyrkkä kuin seinä ja sen edustalla kasvoi tiheä näreikkö, joka esti kallioseinässä olevan aukon näkymästä. Aukko johti vähäiseen luolaan, joka luonnollisesti oli kolikko ja pilkkopimeä. Siinä majaili kesät, talvet vanha, takkaturkkinen karhu. Sanottiinpa, että se oli yhtä vanha kuin kallioikin, ja sillä oli oma salaperäinen tarinansa.

Ammoin aikoja sitten se oli ollut nuori, kaunis ja mahtava kuninkaanpoika, suuren ja ihanan valtakunnan perillinen. Mutta yhtä kaunis kuin hänen ulkomuotonsa silloin oli, yhtä ruma ja häijy oli hänen sydämensä. Hän oli kova ja tyyli sekä ihmisille että eläimille. Hän levitti ympärilleen surua ja tuskaa ja tahraasi ihmisyytensä rumilla teoilla. Hänellä oli kihlattu morsian, lempeä Suleima, naapurimaan kuninkaantytär. Suleima rakasti häntä sydämensä koko hellyydellä ja toivoi kerran voivansa lempeydellään muuttaa hänen tylyn mielensä hyväksi ja jaloksi. Mutta kuninkaanpoika hylkäsi hänet ylimielisyydessään, murskaten hänen sydämensä. Ja kun hän kuuli, että Suleima oli kuollut surusta, nauroi hän ja paadutti sydämensä vieläkin kovemmaksi.

Lopulta Kaikkivaltias eienää sallinut kunniansa tahraamista, vaan otti häneltä pois kuolematoman sielun ja muutti hänet metsänpedoksi. Ainoastaan yhden tunnin keskellä yötä sai hän olla ihmisenä voidakseen kärsiä tunnon tuskia niinkuin ainoastaan ihminen voi kärsiä. Ihmismuotonsa ja kuolematoman sielunsa saisi hän takaisin ainoastaan yhdellä ehdolla. Hänen piti pedon muodossa ollessaan hyvillä töillä voittaa jonkun ihmislapsen täydellinen luottamus ja rakkaus. —

Karhu taisteli korvessa allapäin. Tietoisuus siitä, että hän kerran oli ollut pystypää ihminen, masensi mieltä. Tämä oli alennustila, joka oli raskas kantaa. Hän toivoi kohtaavansa ihmislapsen, jota saisi palvella, siten voittaakseen takaisin ihmisyytensä. Mutta kun joku lapsi vain kaukaakin näki hänen pedonmuotonsa, juoksi hän kauhusta huutaen nuolena tiehensä. Hänen täytyi siis alkaa alempaa, kasveja ja eläimistä. Niitäkin hän oli loukannut ja polkenut. Helteisinä kesäpäivinä, kun tähtimöt ja orvokit janoisina nuokut-

tivat hentoja kupujaan, kantoi karhu kädässään nulle rai kasta vettä korven lähteestä. Rajuilman kaataman petäjän hän nosti hellävaraa juurilleen jälleen. Kasvien suhteen oli helppo selvitä. Nehän eivät juosset häntä pakoon.

Toista oli eläinten. Ne kun vaan näkivät vilahduksenkaan hänen pedonhahmoaan, kiidättivät sydän kurkussa kädäpä-mäkeen nekin. Vasta vuosikausien nöyryytyksillä ja palveluksilla voitti hän eläinten luottamuksen ja ystävyyden. Niin, hän voitti sen niin täydellisesti, että koditon järö rajuilman sattuessa etsi turvaa hänen luolassaan, ja metsän pilkkulinnut toivat poikasensa hänen hellään hoivaansa, milloin haukka niitä ahdisteli. Hän ei milloinkaan tehnyt väkivaltaa heikommalleen. Ravinnokseen hän käytti puunjuuria ja mättäitten marjoja.

Näin kuljivat vuodet ja vuosisadat ohitse. Päivät kuljivat verrattain hyvin yhä uusissa ja uusissa rakkaudentöissä, mutta keskiyön hetki, jona hän oli sieluton ihminen, tuotti sanoin kuvaamatonta tuskaa. Silloin kaikki ne tylyt sanat, jotka hän kuninkaanpoikana ollessaan oli lausunut, terävinä nuolina raastoivat hänen sydäntään. Kaikki kyynleet, jotka hän oli vuodattanut, polttivat kuin tulimeri ja entiset rumat teot kiemurtelivat kyykäärmeinä hänen ympärillään.

Mutta kaikki tämä kärsimys oli vähäistä sen surun rinnalla, minkä hänelle tuotti tieto siitä, että hän oli merettänyt kuolematoman sielunsa. Sitä surren löi entinen kuninkaanpoika epätoivoissaan otsaansa luolansa seinään, ja hänen tuskansa oli niin suuri, että kova kallio sitä katsolessaan vuodatti säälin kyyneleitä. Joskus tähtikirkkaina öinä rohkeni hän maahan polvistuneena luoda kaihoisan katseensa tähtien tarhoihin, huokauksin ja kyynelin anoen takaisin kuolematonta sieluaan. Mutta kylminä katselivat tähdet häntä korkeudesta. Ainoastaan yksi tähti näytti säälivän häntä. Se tuli lähemmä, laskeutui alas metsän reunaan asti ja tui-kutti lohduttavasti ikäänkuin sanoen: ohkeutta vain; onnesi odottaa sinua! Ja se toivon viesti antoi uutta voimaa nääntyvälle.

Karhu eläi yhä erämaassa uskollisesti palvelen heikom-piaan. Jokapäiväiset rakkaustyöt olivat sulattaneet hänen sydämensä pehmeäksi kuin vaha. Mutta vielä hän ei ollut tavannut sitä ihmislasta, jonka luottamus ja rakkaus oli antava hänelle takaisin ihmisyyden ja sen mukana kuolematoman sielun.

Niinpä eräänä varhaisena kesäaamuna, kun karhu juuri on parantelemassa öisen myrskyn runtelemaa koivahaista, kuulee hän loitompaa outoa laulunhelinää. Se ei ole rastaan, ei peipon eikä uunilinnun laulua. Noin laulaa helskyttelee vain ihmislapsi. Karhulle tulee kiire kätkeytyä aarnikuusen riippuvain oksain alle, muutenhan ihmislapsi säikähtäen juok-sisi tiehensä. Maahan painautuneena hän odottelee siellä, ja rajusti jyskyttää vanha sydän. Olisiko pelastaja vihdoinkin tulossa!

Laulu lähenee yhä ja viimein tulee puiden lomitse näky-viin hento tyttönen.

Somasti puikkelehtii se puiden ja pensaiden välitse, vaa-roen talleamasta muurahaaisia tiellään. Hellin sanoin puhut-telee hän perhosia ja leppäkertuja ja laulaa heläyttää aina lomaan siitä, kuinka aarnu on ihana, metsä raikas ja kuinka hän tyttöpuhanen on keräämässä kotapuita äidilleen. Vii-mein tulee hän aivan sen kuusen juurelle, jonka alla karhu on piilossa. Oksien välitse näkee karhu hänet selvästi, vaikkei tyttö voikaan nähdä häntä. Tytöllä on yllään karkea paita ja vanha, paikattu hame. Mutta hyvyys, onni ja ilo loistaa hänen silmistään.

— Oi, hän on ihminen, ajattelee karhu, korkein luoduista. Hän ei tahraa ihmisyyttään. Hänellä on kädessään minun kohtaloni avain, mutta minä poloinen, kuinka milloinkaan rohkenen näyttäytyä hänelle pedonhahmassani!

Tyttö keräilee risuja ja kuivia kepakoita maasta. Niitä taitellessaan haavoittaa hän sormensa. Verta tihkuu. Nähdessään sen, vuodattaa karhu säälin kyyneleitä. Sillä hänelle on annettu kyynelten lahja.

— Oi, jos saisin nuolla hänen sormensa terveeksi, ajat-telee karhu. Minun kielessäni on parantava voima. Sen olen monasti kokenut. Mutta enhän uskalla näyttää hänelle edes pikkubarvastianakaan.

Kun tyttö on saanut kantamuksensa valmiiksi, heittää hän sen selkäänsä ja lähtee taivaltamaan sinne, mistä tulikin.

— Kiitos metsä! sanoo hän mennessään. Täällä sain pal-jon, tänne tulen toistekin.

— Oi, hän tulee takaisin, ajattelee karhu onnellisena. Hän kulkee koko päivän kuin huumeissaan. Toivo täyttää hänen rintansa. Riemuissaan syleilee hän kiviä ja kantoja. Into-mielin ryhtyy hän piikkomaan kotapuita ja tekce niistä sievän kantamuksen.

Aamulla kastepisarain kimaltaessa sammalikossa tulee tyttönen taaskin kotapuita etsimään. Mutta tällä kertaa hän ei tule yksin. Hänellä on kintereillään pieni karitsa, valkea kuin vaahto. Nähdessään valmiin kantamuksen ilos-tuu hän suuresti.

— Katso, sanoo hän karitsalle, joku hyvä haltia on kerän-nyt meille kotapuut. Nyt saamme hetkisen levähtää.

— Vanha illettävä peto sen on tehnyt, tuumii karhu piilo-paikassaan.

Tyttönen istahtaa mättäälle ja ottaa karitsan sylinsä. Hän tuudittaa sitä kuin äiti lastaan, ja hyvyys ja hellyys loistaa hänen silmistään.

— Ah, ajattelee karhu, yhtä lempeästi säteili minua vas-taan minun Suleimani katse, mutta minä olin sokea...

Näin kuluivat ihanat kesäaamut. Tyttönen tuli säännöllis-esti kotapuita etsimään ja yhtä säännöllisesti oli hänelle aina taakka valmiina. Taakkain tekijä vain pysyi visusti piilosalla.

— Kuinka milloinkaan rohkenen näyttäytyä hänelle? mietti karhu. Hän juoksisi pakoon niinkuin kaikki toisetkin, jos näkisi pikkubarvaanikin.

Tyttöä taas vaivasi yhä kasvava uteliaisuus. Kuka mah-toikaan olla hänen hyvä apurinsa?

Sattuipa vielä omituinen tapaus. Eräänä päivänä oli sievä karitsa kirmatessaan juossut liian kauvas metsään ja eksynyt sinne. Murhemielin etsi tyttönen sitä myöhään iltaan asti kuitenkin löytämättä. Mutta ihme ja kumma! Aamulla oli karitsa lehmitarhassa. Kuka oli tuonut sen kotiin ja avan-nut sille veräjän? Raitilla näkyi aivan kuin jonkun suuren eläimen jäljet.

Marjat alkoivat jo kypsyä ahoilla ja metsämailla, ja tyttönen lähti eräänä päivänä mustikoita poimimaan. Sattumalta lähenei hän sitä paikkaa, jossa puutaakka aina aamuisin oli valmiina.

Etäältä jo hän näki jonkun suuren, tumman olennon lii-kuskelevan puiden välissä. Veri tuntui jähmettyvän hänen

suonissaan ja hän piiloutui pensaan taa. Hän ei ollut mil-loinkaan nähnyt elävää karhua, mutta kuva hänen aapis-kirjassaan oli juuri tämän näköinen. Päästyään ensi säi-käyksestään alkoi hän tarkata karhun hommia.

Mitä hän näki! Peto taitteli kuivuneita oksia ja kepakoita. Se teki taakkaa.

Tuota minun ei tarvitse pelätä, ajatteli tyttö ja astui roh-keasti karhua kohti. Mutta silloin tuli karhun vuoro säi-kähtää. Minä poloinen, ajatteli se, nyt hän varmaan pin-kasee pakoon! Karhu kyyristyi maahan tehden itsensä niin pieneksi kuin saattoi. Se vapisi pelosta ja tuskanhiki vahui sen otsasta. Tyttönen tuli aivan sen viereen.

— Älä pelkää, sanoi hän, en minä sinulle pahaa tee. Kii-tos kotapuista ja kiitos karitsasta!

Monta murheen kyyneltä oli karhu vuodattanut korpivael-luksensa aikana, mutta nyt hänen silmistään valuivat viljalti ilonkyyneleet. Jos hänen luottamuksensa minuun on niin suuri, että hän rohkenee seurata minua kärsimysten luolaan, silloin on varmaan pelastukseni hetki lyönyt, ajatteli karhu.

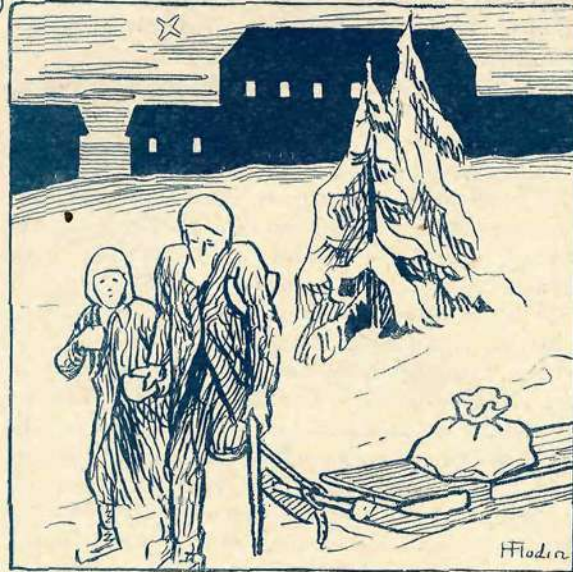
Niin kävikin. Karhu ryömi luolaan kohti ja tyttönen astui vierellä silitellen takkuista turkkia. Mutta tyttö oli tuskin astunut aukosta sisään, kun kolkko luola jo muuttui ko-meaksi linnaksi marmoriseiniseen ja korkeine ikkunoineen. Karhusta ei näkynyt jälkeäkään. Mutta linnassa seiso-i ruusu-keskellä uljas kuninkaanpoika ja ihana kuninkaantytär hänen vierellään.

— Suleima, virkkoi prinssi polvistuen prinsessan eteen, sinä taivaan lähetti! Tähtien tarhoista sinä katsoit minun kurjuuteeni rohkaisten nääntyvää. Sinä pukeutit köyhän lapsen muotoon voidaksesi saattaa minulle takaisin ihmisyyteni ja kuolemattoman sieluni. Suleima, kuinka kiittänen sinua!

Silmät säteillen onnesta vastasi kuninkaantytär: — Kaikki-valtias, joka ei tahdo kenenkään kuolemaa, salli minun tehdä niin. Kiitäkäämme häntä...

Ja he elivät kauvan hurskaina ja onnellisina.

MIKON MIINA.

Kirjoittanut Ruupert Kainulainen. Kuvittanut Hilda Flodin.

Mikon Miinan äiti oli kuollut, isä raajarikko, jolla oli kylän kesken nimenä vain Mieron Mikko.

Kelkoin, pussein kaupungista palaavat he, ilta synkkä jouluaaton, isän ramman tuki tytön käsikynkkä.

Pitkä taival kotimökkiin, jonka kätkee sankka salo, seutuun asumattomaan ei tuika mistään tulen valo.

Ja kun raajarikko uupuu, kelkoin vetää tyttö isää, kääntää katseen taivahalle, huokaa voimillensa isää...

Pyryttää... Käy verkkkaan matka, on kuin kahleet kulun sulkis, mutta vielä hitaampaa ois, Mikkokin jos jalan kulkis...

Huomaa isä olevansa liika taakka, käyntiin pyytää. »Lepää vain!» kuin voimistuen tyttö vastauksen syytää.

On kuin henget olisivat lasta auttanehet työssä, asuntonsa isä, tytär saavuttivat puoliyössä...

Mutta kova onni! poissa kerjuupussi oli, piina siitä suuri, nälissensä ruokaillut näet olis Miina...

„Jos sen sudet yöllä ahmii, niin se ainaaksi hukkui; muuten kirkkomiehet tuo sen...“ Mikko lausui niin ja nukkui.

Aikoi tyttö etsimähän mennä, mutta väsyksissä niinkuin iso, nurkkaan uupui silmät kylpein kyynelissä...

Mutta unen-sinipiä, niinkuin säälein tyttö-raukkaa, Miinan koppaa korjahansa sadun tonttu-linnaan laukkaa...

Ja nyt Miina puettuna siistiks sinipiäks, löytää rohkeasti muiden kera saliin, istuu ruokapöytään.

Siinä kakut kaikenlaiset Miinalle nyt eteen pannaan, ja nyt tyttö hoikkaan mahaan lastaa hunajaa ja mannaa...

Laji yks kun kyllästyttää, toista kohta esin tuodaan, väliin palan painimeksi simapillein mettä juodaan...

Tonttu-isäntä myös puheen piti siinä, kohdistuivat sanat Miinaan, että silmät ilonkyynelissä uivat:

»Kuuliainen vanhemmilleen Ken on, sekä auttavainen, hyvät henget häntä seuraa, koittaa hänle onni mainen...»

Miina katsol, ajatteli, kuinka kunnian nyt kukko hänle lauloi, tuns, että puheen piti Joulukko.

Kun on syöty, linnan harput helähtävät kaikki soimaan, prinssi-tonttu taitavasti johtaa Miinan karkeloimaan.

Mitäs Miina sitten näkee? Isän kultaistuimella! Ja voi kummaa! äitihän se istuu isän vieruksella!

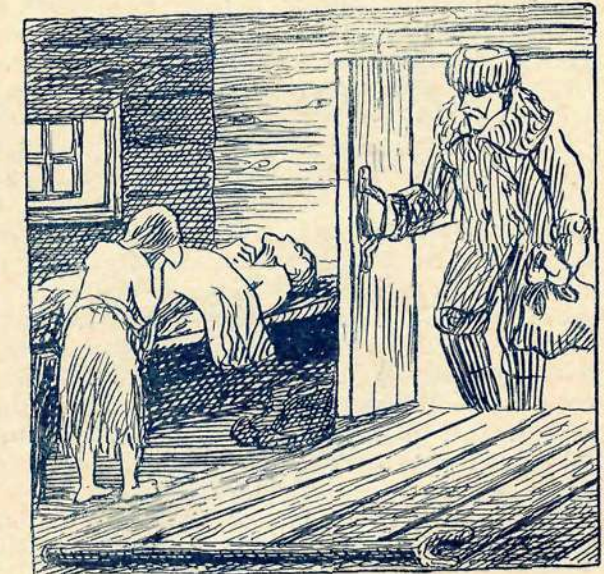
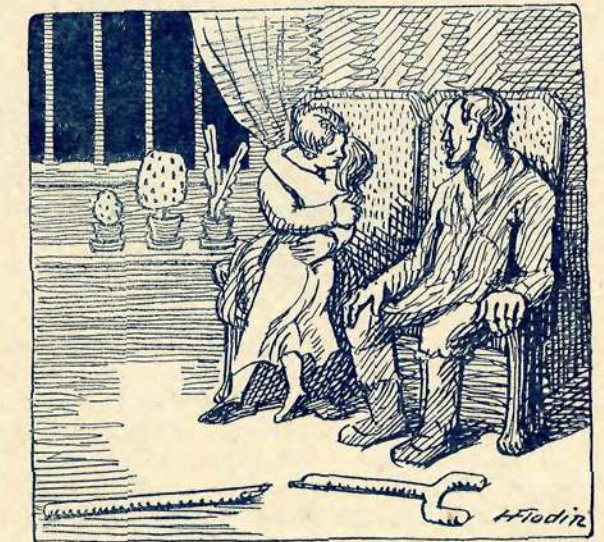
Tontun luota Miina karkaa, emon hellään syliin heitty... Äidin armaan suudelmihin Miinan sulot kasvot peitty...

Itkein ilosta nyt Miina herää... »Mitä vainko unta olikin se? Ah, voi mua! Pois on tonttuin valtakunta...

Mutta kaunista se oli! Kuules, nouse isä-kulta! Kerron...» Mut ei herää isä, Kylm' on hän kuin talven multa...

Jäähtynyt ol' isän sydän illan viiman viiltoon hurjaan... Lautamies nyt kerjuupussin kera astuu majaan kurjaan.

Huomaa olon onnettoman... Loppui Miinan mieron-koulu: Kasvatikseen lautamies otti Miinan... joutui Joulukko.

YSTÄVYKSET.

Kirjoittanut *Olla Hongisto.* Kuvittanut *Eva Anttila.*

Mies ja hevonen puuhasivat Huumonmäessä ylös päästäkseen. Kärryjen pyörien alle oli mies asettanut pari kiveä, jotta hevonen saisi vähän puhalttaa; ja nyt he siinä keskustelivat keskenään.

»Kyll' on kuuma», sanoi mies.

»On!» pärskäytti hevonen, samalla huiskauttaen häntäänsä sivuilleen paarmoja häätääkseen.

»Eikös panna piippuun tässä levätessä?»

»Joo, se on selvintä», nyökäytti hevonen.

Ukko istuutui kannon nenään maantie-ravin toiselle puolelle, sytytti piippunsa ja alkoi poltella. Hevonen nukahti seisaalleen, mutta häntä yhä valvoi kilpaa paarmojen kanssa.

Päivä paahtoi.

Siinä tupakoidessa oli miehellä hyvää aikaa ajatella yhtä ja toista. Ja sehän se heti ensiksi johtui mieleen, mikä jo monta kertaa ennenkin: vanhuus ja voimattomuus. Eihän hän sitä muuten ehkä olisi huomannutkaan, mutta kun se tuo Pollekin oli jo vanha ja voimaton, niin siitähän sen näki kuin peilistä — oman kuvansa. Mutta miten kās, jos ei tuota peiliä olisi! Silloin ei hän kuvaansa näkisikään; mutta tämä merkitsi ukon mielestä samaa kuin kuolema. Jos Polle kuolisi, niin hänkin kuolisi; siihen johtuivat hänen ajatuksensa nyt, niinkuin olivat jo monta kertaa ennenkin johtuneet.

Polle näkyi heräävän. Sekin oli hautonut samaa asiaa: vanhuutta ja voimattomuutta.

Mutta ei se mielestään olisi siitä ollut milläänkään, ehkäpä ei sitä huomannutkaan, jollei tuo ukko raihnaisuudessaan olisi ollut aivan kuin peilinä hänen edessään; siitähän näki kuin oman kuvansa. — Mutta olihan se tuo ukko kuitenkin hyvä ukko, niin että ilman sitä ei voisi toimeen tullakaan. Polle ei ymmärtänyt, mitä kuolema merkitsee, mutta jos se olisi sen ymmärtänyt, olisi sen ajatus siitä varmasti kulkenut samoja suuntia kuin ukonkin.

Nyt se hörästi korviaan ja kääntyi ukkoon katsomaan. — Olisikin ollut mahdotonta, että he olisivat voineet olla eri mieltä tässä asiassa.

Nyt kuuli ukkokin, mille Polle jo äsken oli korviaan höristänyt. Jälelläpäin tuntui tulevan joku hevösmies, ehkäpä parikin. Ei niitä vielä näkynyt mutkassa.

»Kuule, Polle, nyt meidän täytyy heti päästä mäen päälle, ymmärräthän!» suhahti ukko ylös kavahtaen. Samassa Polle jo oli jännittynyt ponnistukseen ja veti voimainsa takaa. Kuorma lähtikin nousemaan mäkeä ylös. Ukko huuteli kehotushuutoja. —

Tulijat näkyivät tien mutkassa.

Mutta jyväkuorma oli liian raskas tahi mäki liian jyrkkä: täytyi taas pysähtyä puhaltamaan. Molempia raukaksi hirveästi; töintuskin jaksoi estää kuormaa takaisinpäin vierimästä. Selkää pakotti, rintaa ahdisti, mieltä kirveli. — Takaa-päin kuuluivat jo tulijoiden pilkkasanat.

»Eipäs ole tämä mäki noita varten luotu; tahi eivät nuo tätä mäkeä varten!» Ja sitten taas sama ääni: »On reipas koni nuorella miehellä!» —

Ukko ei löytänyt kiveäkään, että olisi sen pyörän alle työntänyt; hän oli kokonaan hätään-

tynt ja tuskissaan, niinkuin Pollekin. — He vihasivat noita häpeämättömiä, jotka juuri tulivat kohdalle. Kaksi niistä oli. Mitä lienevät olleet hiekanvetäjiä, jotka tyhjine kärryineen palasivat uutta kuormaa hakemaan. Molemmat istuivat etumaisen hevosen rattailla; jälkimäinen tuli perässä omia aikojaan. — Kelpasikin niiden irvistellä.

»Soo — oh, nuori mies, etkös nytkin tarvitsisi eukon apua! Mutta mistäpä sen nyt ottaa!»

Ukko sähähti, ja Polle luimisti korviaan.

»No, koska meidän läsnäolomme näyttää teitä niin erinomaisesti huvittavan, niin auttakaamme lähimmäistämme elämän polulla!» virkkoi tähän saakka puhumattomana ollut hiekanvetäjä, nähtävästi jäljitellen jonkun toisen sanoja, koskapa toveri rattailta hypätessään sille nauraa hohotti. — Toinenkin tuli muka auttamaan. Mutta kun Polle viimeiset voimansa ponnistaen potkaisi tuikeasti heitä kohti, ja ukko kaikesta päättäen aikoi myöskin asettua vastarintaan, niin palasivat miehet rattailleen ja läksivät edelleen.

»Taitaisipa sinäkin potkaista, niinkuin orhisikin», huusivat he ukolle, jolla tosiaankin oli sellainen sävy katseessaan.

Hävitessään mäen taakse huusivat hiekanvetäjät vielä: »Riisu valjasita, ehkä se sitten jaksaa mäen päälle kiivetä!»

Ukko ja Polle olivat kuin tyrmistyksissään kärsitystä pilkasta ja häpeästä. Löydettyään vihdoinkin kiven pyörän alle ja sitä hyvin kauan sinne soviteltuansa tuli ukko Pollea hyväilemään: »Polle parka, nyt meitä ei lykästännyt.»

Polle laski väsyneen päänsä hänen olalleen.

»Kuule Polle, ei olla tästä millämmekään; mitä lienevät olleet koko lurjukset. Kummakos tuo nyt on tyhjiällä kärryillä noin mennä; eihän se ole ihme eikä mikään. Älä sinä usko niiden puheita. — Kyllä me tästä ylös päästään.»

Ukko riisui Pollen ja kävi sitä sitten läheisestä lähteestä juottamassa, päästään sen senjälkeen ahteen alla olevalle aholle murkinoimaan. Siellä

eivät paarmatkaan enää niin pahasti ahdistelleet, kun sattui tuuli siellä löyhyttelemään.

Itse istuutui Ukko katveikkoon eväitään maislemaan, sillä olikin jo keskipäivä.

Voi vanhuutta ja voimattomuutta! Polle tulla laahusti hänen luokseen ja hamuili leipäpalasta hänen kädestään. Molemmat katsoivat surullisesti toisiansa. Heidän ajatuksensa aivan kuin risteilivät ilmassa heidän välillään: Miksi emme aina pysy nuorina; miksi voimamme vähenevät; miksi meitä siitä pilkataan! — Kyyneleitä kihosi kummankin vanhuksen silmiin. Polle laski päänsä ukon olalle ja itki siinä. Lähistöllä kuului peipposen liverrys koivun latvasta, ja toinen vastasi siihen maantien takaa.

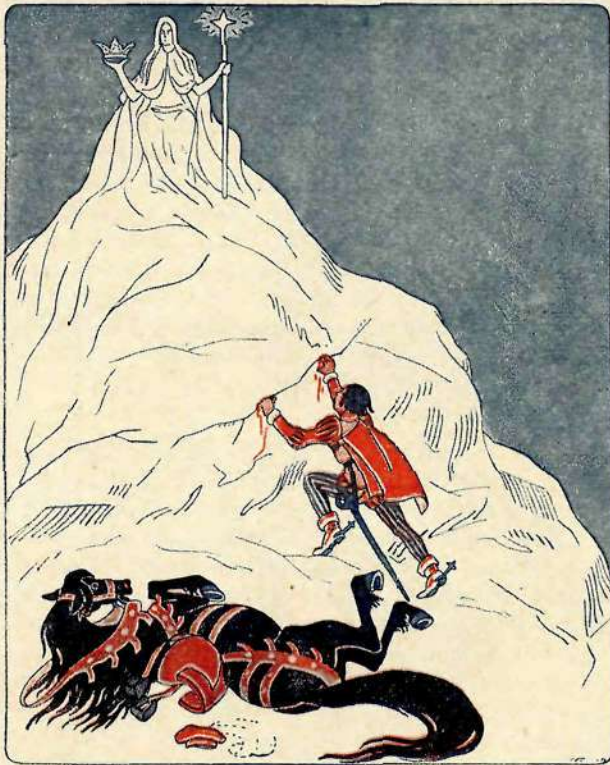
Kuinka kauan he siinä lienevät olleetkaan, mutta aurinko oli jo hyvin alhaalla, kun ukko hiljaa nousi ylös, asteli tielle ja meni kärryjen luo. Polle seurasi hänen kietereillään, aina joskus nykäisten hänen olkapäätänsä turvallaan. — He tutkivat yhdessä asiata, katselivat kuormaa joka puolelta. — Sitten ukko meni ja otti yhden jyväsäkin selkäänsä. Paljon se painoi, mutta nousihan se sentään. Hän kantaa laahasi sen mäen päälle ja laski sen siellä maahan. — Polle jäi kärryjen tykö miettimään.

Kun ukko palasi, veti Polle hampaillaan toisen säkin kuormasta esille. Ukko kantoi senkin mäen päälle. Ja samaten tekivät he yhdessä vielä parille säkille. — Sitten Polle, arvellen, että kyllä hän nyt jo jaksaa, meni aisoihin. — Ukko valjasti sen niihin. — Ja niinhän olikin kuten Polle oli arvellut: Kuorma nousi kuin nousikin mäen päälle. — Siellä odottamassa olevat säkit taas sitten kuormaan — ja eteenpäin jälleen. Kaikki meni reippaasti. —

Ukko käveli Pollen rinnalla nostaen käsivartensa sen harjalle.

Oli niin vilpoista kulkea alamäkeä. — Molemmat vanhukset olivat vaiti. Tuntui vaan niin onnelliselta kummastakin, kun he näin saivat yhdessä vaeltaa: Oli niin tyyntä ja rauhallista kaikki.

— alkoi Jouko kiivetä vuorta ylös.

(Jatkoa 4 lehden takaa.)

sanojaan, vaan jatkoi työtänsä, ja Jouko ratsasti harmistuneena pois.

Hänen ylpeä mielensä kiehui vihasta veljensä alennustilan takia, ja hän kannusti juoksijaansa niin kiivaasti, että se nousi pystyyn takajaloilleen ja sitten kiidätti hänet hurjaa vauhtia metsän läpi.

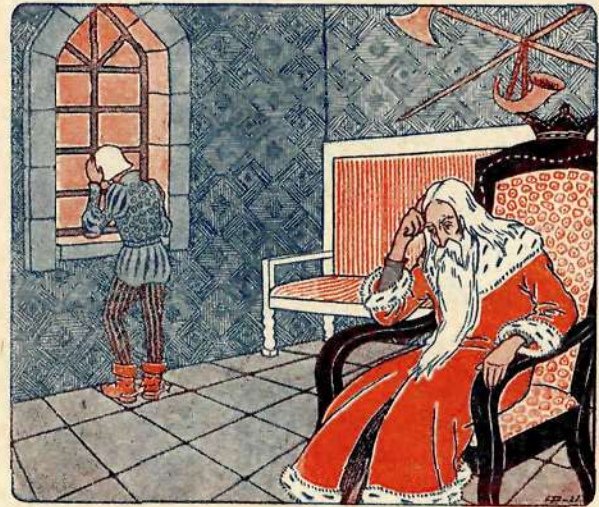
Hän samoili ratsullaan kuusien välitse, joiden oksat löivät häntä kasvoihin, honkien alitse, joiden korkeat rungot muistuttivat suuren kirkon pylväsrivejä ja joiden pelkkä näkeminen oli omiansa herättämään raudanraskaita ajatuksia ja suruvoittoisia tunnelmia. Viimein metsä harveni. Sen takaa aukeni hurmaavan kaunis maisema, jota pohjoisessa rajoitti vuori, jonka huippu loisti ikuisen lumen peitossa.

Sinne ohjasi prinssi Jouko juoksijaansa. Vuoren huipulla hän näki istumassa lumineidon, jonka kädessä oli pelkistä timanteista tehty kimalteleva kruunu.

«Tule!» sanoi lumineito ja hänen äänensä kaikui kuin talventuuli puhaltaessaan lumisen kentän yli joko hiljaisena soittona suhisten tahi ulvoen ja hujeltaen hurjana myrskynä. «Tule, ja kruunu on sinun! Tule, sinä ansaitset sen! Tule; se ei voi kellekään sopia paremmin kuin sinulle!»

Prinssi Jouko ajoi nelistäen vuoren juurelle ja sen ensimmäistä loivaa rinnettä ylös. Maa oli siellä vihreätä ja viljeltyä. Viljapelot lainehtivat vienossa tuulessa niittyjen kukat loistivat ja tuoksuivat, ja pieniä iloisia lapsia leikki niiden keskellä. Mutta hänen katseensa oli kiinnitettynä kruunuun, joka kimalteli korkealla vuorenhuipulla ja mielipuolen tavoin kiiti hän eteenpäin tallaten maahan peltojen viljan ja niittyjen kukat, väistämättä edes pieniä, leikkiviä lapsiakaan.

Vuoren loiva rinne jyrkkeni jyrkkemistään, mutta hän vain ajoi ylöspäin, kunnes hevonen viimein kaatui katkaisten jalkansa. Kiinnittämättä siihen minkäänlaisista huomiota, alkoi Jouko kiivetä vuorta ylös. Hän saavutti vihdoin lumiseudun, ja siellä muuttui polku niin liukkaaksi, että hänen

— katseli kaihoisin silmin länsitaivasta.

täytyi käsin tarttua jään halkeamiin, joiden terävät reunat repivät hänen sormensa verille. Mutta hän ei sitäkään huomannut; koko hänen sielunsa oli kiintynyt kruunuun, jonka näki ylhäällä kimaltelevan.

Vihdoin hän pääsi perille, ja lumineito kruunasi hänet jäätimanteista kimmeltävällä kruunulla, samalla, jolla oli hänet luoksensa vietellyt. Jouko istuutui vuoren korkeimmalle huipulle ja katseli ympärilleen. Maa näytti niin kaukaiselta hänen alapuolellaan, ja ihmiset näyttivät pieniltä kuin itikat. Hän itse, hän yksin oli suuri.

Hän ei kuitenkaan, ollessaan erossa ihmisistä, voinut välttää yksinäisyyden kalvavaa tunnetta. Ja sitäpaitsi oli niin kylmä! — Mutta hetken kuluttua hän ei enää tuntenutkaan kylmyyttä, sillä vähitellen jäättyi hänessä kaikki, mikä oli lämmintä, ja kun vihdoin hänen sydämensäkin jäättyi, katosi myöskin se katkeruuden tunne, joka oli johtunut yksinäisyydestä.

Kuningas Ilvaalla oli enää vain nuorin poikansa Lemma jäljellä.

Tämä oli samoin kuin veljensäkin rohkea ja uljas nuorukainen. Hän paloi halusta saada lähteä maailmaan etsimään haltiattarien linnaa. Mutta hän vaikenä eikä pyytännyt matkalupaa; hän ei hentonut hyljätä vanhaa isäänsä.

Eräänä iltana auringonlaskun aikaan istui vanha kuningas surullisena pää käteen nojattuna linnan suuressa salissa, jonka ikkunat olivat länteen päin. Lemma seisoi lähellä ikkunalautaan nojaten ja katseli kaihoisin silmin purppuranpunaista länsitaivasta.

Kuningas kohotti katseensa ja huomasi Lemman surullisen ilmeen.

«Poikani!» sanoi hän.

Prinssi heräsi haaveistaan ja meni isänsä luo.

«Poikani», jatkoi vanha kuningas, hetken äänettömänä hänen ohitsensa kirkkaalle taivaalle tuijotettuaan, «rakas poikani, luen toivomuksesi kasvoistasi. Kuten kunnan poika ainakin, olet jäänyt minun luokseni, ettei minun olisi tarvinnut kadottaa viimeistä lastani. Sangen raskaalta tuntuukin erota myöskin sinusta, mutta en missään tapauksessa tahdo estää sinua onneasi tavoittamasta. Lähde siis huomenna matkaan! Siunaukseni seuraa mukana.»

Niin puhui vanha kuningas, laski siunaavasti kätensä Lemman vaaleakiharaiselle päälle ja suuteli hänen korkeata, puhdasta otsaansa.

Seuraavana aamuna hyppäsi Lemma maidonvalkean

»Lemman kruunattiin juhlallisesti.»

orhinsa selkään ja lähti maailmaan etsimään onneansa. Hänen matkansa vei samojen seutujen läpi, joita veljetkin olivat kulkeneet. Ja niin kohtasi hän eräänä päivänä suloiset keijukaiset, jotka kerran olivat viettelleet hänen veljensä Allarin oikealta tieltä. Nytkin ne pyytelivät, viittoilivat ja hymyilivät niin kiihoittavan hellästi. Mutta turhaan. Lemma ajatteli vain kaukaista haltiattarien linnaa ja käänsi keijukaisille selkensä ratsastaen tiehensä. Yhtä vähän viekoitteli tonttujen kulta hänen mieltänsä, se ei voinut saada häntä unhoittamaan suurempia aarteita, joita hän oli lähtenyt tavoittelemaan. Hän ratsasti surullisena pois. Kaksi veljeänsä hän oli jo kohdannut, mutta miten muuttuneina! Missähän mahtoi olla kolmas? Ja minkälainen oli hänen kohtalonsa?

Prinssi ajoi eteenpäin, kunnes hän eräänä päivänä näki korkean vuoren. Sen ylimmällä huipulla istui olento, jonka hän viimein tunsi Jouko veljeksensä. Lemma huusi hänelle, mutta veli istui suorana kuin jääpatsas; hänen sydämensä oli jo kokonaan jähmettynyt, hän ei enää voinut kuulla toisen ihmisen ääntä.

Raskain sydämin jatkoi Lemma matkaansa.

Kauan hänen vaelluksensa kestikin. Toisinaan kulki hän erämaita, joita ihmisjalka ei vielä koskaan ollut tallannut eikä ihmiskäsi koskettanut, toisinaan taas vuorisilla seuduilla huimaavain kuilujen partaalla, joilla tuskin löytyi sijaa hevosen kavioille. Joskus hänen oli pyrittävä yli vuolaiden virtojen, jotka joka hetki olivat hänet niellä ratsuineen päivineen.

Mutta eräänä iltana, heti auringonlaskun jälkeen havaitsi hän kaukana lännessä, samoilla paikoin, jonne aurinko oli laskeunut, loistavan näyn. Tapahtuiko suuri ihme? Nousiko aurinko jälleen taivaalle? Eihän muutamien hetken ratsastuksen jälkeen näki Lemma edessään jättiläiskokoisen roivion. Hän ajoi lähemmäksi ja huomasi silloin, että liekit kohosivat taivasta kohden laajana ympyränä, jonka keskeltä loistivat hohtavanvalkoisen linnan muurit.

Se on varmasti haltiattarien linna, ajatteli Lemma ja hänen sydämensä sykki riemusta; olihan hän viimeinkin saavuttanut matkansa pää-

»— syöksyi hän liekkeihin.»

maalin. Mutta hetkistä myöhemmin hän kauhistui liekkejä, jotka muurin tavoin ympäröivät linnaa.

Hän peräytti ratsunsa, lähteäkseen pois ja kiristi jo toista ohjasta. Mutta silloin kuuli hän povestaan äänen, joka toisti sanoja, jotka isä oli lausunut poikansa lähtiessä maailmalle:

»Älä koskaan, pelastaaksesi elämäsi, uhraa sitä, joka elämälle arvon antaa!»

Lemman häpesi, että oli hetkenkään epäillyt, mitä hänen olisi tehtävä. Tarttuen molemmiin käsiin äitivainajansa viimeiseen lahjaan, kaulassaan riippuvaan kultaiseen ristiin, syöksyi hän liekkeihin.

Ne loimusivat hänen päänsä ylitse. Hän näki ainoastaan liekkejä ja taas liekkejä. Hän kuuli kuin unessa epäselvää suhinaa, tunsu tuskaa, suurta kuin kuolemankammo — ja sitten hän oli liekeistä vapautunut. Hänen pitkät, vaaleat kiharansa olivat kärventyneet ja kuumuus oli polttanut hänen heleät kasvonsa ruskeiksi. Mutta hän oli sittenkin pääsyt läpi.

Hänen edessään seisoivat lumiohteinen linna, jonka portit aukesivat hänen lähestyessään niitä. Prinssi Lemma ratsasti sisään, laskeutui ratsultaan, nousi portaita ylös ja astui viimein loistavaan saliin. Viisi suloisinta haltiattarta istui siellä valtaistuimellaan. Keskellä oli Totuuden haltiatar auringon kullalta kimaltelevassa puvussa, hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan istuivat valkeaan puettu Puhautuden haltiatar ja taivaansiniseen vaippaan verhoutunut Laupeuden haltiatar. Ja näiden vieressä istui Nöyryyden haltiatar vaaleanvihreässä ja Rohkeuden haltiatar purpuranpunaisessa puvussa.

»— sulkee hänet syliinsä.»

Pöydällä salin keskellä oli kultainen kruunu.

Kun Lemma astui sisään, nousivat kaikki haltiattaret seisemaan ja tervehtivät häntä iloiin. He iloitsivat siitä, että vihdoinkin saivat nähdä nuorukaisen, joka oli voittanut kiusaukset ja vaarat, jotka kohtasivat häntä päämaaliin pyrkiessään.

Lemman kruunattiin juhlallisesti isänsä seuraajaksi.

Hyvästeltyään hyviä haltiattaria, läksi prinssi paluumatkalle isänsä luo.

Tulen läpi oli hänen nytkin mentävä. Mutta sitten hän ratsasti haltiattarien neuvomaa, suorinta tietä omaan maahansa, ja pian näki hän edessään isänsä linnan muurit.

Vanha kuningas Ilvas istuu parhaillaan linnansa suuressa salissa ja odottelevin silmäyksin katsellee laskevaa aurinkoa, antaen ajatustensa kiittää rakkaimman poikansa luo, josta hän ei tiedä missä tämä parhaillaan liikkunee.

Hän nojaa päänsä käteen ja sulkee silmänsä. Mutta hän kavahtaa pystyyn, kun ovi aukenee.

Häntä vastaan kiihuuttaa hänen lempilapsensa. Vanha kuningas näkee hänen kasvoistaan, että hänen matkansa on johtanut maaliin ja ylenpalttisen riemun vallassa sulkee hän hänet syliinsä.

S O T A O R P O .

Kirjoittanut *Hanna Järvi*. Kuvittanut *Eva Anttila*.

Antti istui tuvan leveällä penkillä nojaten kyynärpäitään akkunaan. Lyhyt joulunakuinen päivä hämärti jo ulkonakin, josta poika näytti etsivän jotain valoisampaa ajatusaihetta. Hän oli terve, punaposkinen ja hyvin vilkas poika. Tällainen hiljainen, vanhojen ilmisten asuina talo tuntui hänestä kuolettavan ikävältä. Arkipäivät menivät jokuinkin, kun oli työtä ja puuhaa, väkeäkin oli enemmän torpparien työssä käydessä. Mutta pyhäpäivät, sellaiset kuin tämäkin — niille ei tantonut loppua löytyä. Silloin hiipi mieleen sanomaton ikävä.

Antti Toivonen oli ollut Honkilahden talossa vasta vajaan vuoden. Keväällä, koulun vielä kestäessä, oli hän saanut lähteä toisten samassa asemassa olevien lasten mukaan. Synnyinseudultaan, Savon ja Karjalan rajamailta, tuotiin hänet tänne Hämeeseen, Honkilahteen.

He kaikki, joita silloin kuljetettiin, olivat sotaorpoja; heille ei kotiseudulla ollut ruokaa, eikä vaatteita.

Hän muisti kuin eilispäivän sen kotoalähtöpäivän ja Honkilahteen tuloa.

Ensin hyvästijättö äidille, joka itki ja siunasi syleillesään esikoistaan, sitten ero sisarista, kahdesta kolmivuotiaasta työstä. Ah, Antti luuli, ettei hän voi elää ilman heidän iloaan — niin suuri oli tuska pienessä rinnassa.

— Sen talon nimi on Honkilahti. Siellä on hevosia ja lehmiä, saat vankasti ruokaa, lämpimät vaatteet ja saat

»Hei, nuori mies, onko isäntä kotona?»

ajaa hevosella, jutteli saattomies Antille koettaen lohdutella itse kutakin.

Kun sitten oltiin perillä, ja saattomies jätti Antin näiden vieraiden ihmisten pariin, tuntui kuin olisi häneltä viimeinen side kaukaiseen kotiseutuun katkaistu, ja hänen mieleensä tuli pieni puunvesi, jonka hän oli kesällä riuhtaissut irti maasta ja viskannut korkealle kivelle.

Hän itse oli nyt tuo irti kiskaistu juureton puu, ja hän tiesi, miten puulle oli käynyt korkealla kivellä.

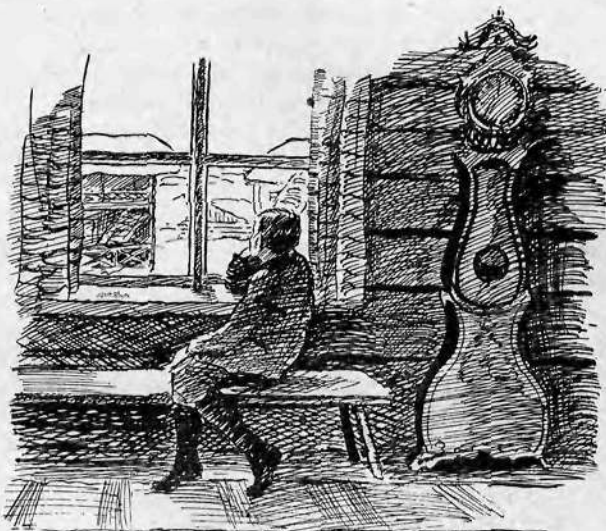
Honkilahdessa oli todellakin ruokaa yltäkyllyin Antti Toivosellekin. Hän sai astua väen mukana pöydän latvalle, sai syödä kyllikseen, ja talon poikavainaan vaatteita annettiin hänen päällensä.

— Antti Toivonen pääsi parhaaseen taloon, niin kertoi saattaja; ei näyttänyt puutesitä taloa ahdistavan, ei miltään puolin.

Kun äiti kirjoitti Antille, kertoi hän tämän ja sanoi sen olevan lohdutuksenaan, kun ikävä ja suru mieleen pyrkivät. Kotipuolella oli ruuasta puute, sisaret söivät usein vain perunoita nälkäiseen vatsaan, eikä ollut niitäkään aina.

Antti suri ja häpesi, kun tämän tiedon luki. Hänellä oli kaikkea tarpeeksi, mutta sittenkin hän ikävöi ja toivoi kotiin.

Antille oli laitettu huolellisesti vuode tuvan penkin päähän rengin sängyn lähelle. Siihen hän kävi nukkumaan, kun ilta tuli ja muutkin panivat maata. Aamulla hän heräsi ajelematta, nousi ja pukeutui kenenkään käskemättä tahi kieltämättä.

— — poika näytti etsivän jotakin valoisampaa ajatusaihetta.

Näinä ilta- ja aamuhetkinä murhe eniten viisi Antin sydäntä. Nämä vieraat ihmiset olivat avanneet rikkaan kotinsa ovet antaakseen pienelle sota-orvolle leivän, mutta ei muuta kuin leivän. Antti ei ymmärtänyt eikä olisi osannut sanoakaan, mitä hän tuns. Kotona äidin luona olles saan hän oli puhelias ja iloinen; vielä myöhään illalla, kun siskoparin päät olivat jo rinnatusten ja uni oli vaientanut heidät, keskustelivat äiti ja Antti vakavistakin asioista.

Ja vakavia asioita oli tullut isän mentyä hyvin paljon. Lopulta oli äiti sanonut: Nuku lapseni, jätämme asian Jumalan haltuun. Hän kasvattaa kyllä sinusta miehen. Sitten äidin käs laskentui pojan otsalle ja silitti hiuksia hiljalleen.

Honkilahdessa ei puhuttu paljoa. Isäntä ja emäntä määräsivät töiden kulun, miehet juttelivat töissään ja ruoka aikoina aivan yleisiä asioita; illoin vetäytyi kukin vuoteelleen. Elämä tässä rikkaassa talossa oli niin perin toisenlaista kuin köyhän perheen asuinmajassa. Mutta Antti olisi mukautunut uusiin oloihin hyvinkin pian, jos olisi saanut olla avomielinen, puhua, mitä ajatteli. —

Kun Antti jälleen tähysteli akkunasta, ajoi pihaan muudan mies, hypähti reestä, vilkasi akkunaan ja aivan kuin viittasi Anttia tulemaan.

— Hei, nuori mies, onko isäntä kotona?

— On, scpersi Antti vastaukseksi jääden portaan lähelle seisomaan.

Samassa tulivat isäntä ja emäntäkin vierasta vastaan. Hän oli emännän veli, hiukan jo harmaapäinen mies. Hänet pyydettiin salipuolelle, ja Antti luuli, ettei hän enää joudu sen läheisempään yhteyteen vieraan kanssa, ja hän tuns melkein pettymystä.

Koska oli sunnuntai-ilta oli venki kylillä, ja Antti jäi yksin tupaan. Hän kävi ajoissa vuoteelleen toivoen nukkuvansa pian, ettei yksinäisyyden kolkkous alkaisi vaivata.

Uni ei tullut, mutta muistot tulivat ja ikävä. Vieras kävi eteisessä ja kuuli nyyhkeen tuvasta. Se oli hiljaista ja hillittyä, mutta hän arvasi sen itkäksi. Tupaan tultuaan kuuli hän sen tulevan Antti vuoteelta, mutta sitten Antin teeskenteli nukkuvansa. Nyyhkytys ei kuitenkaan pysähtynyt ponnistamalla, vaan ilmaisi itkijän.

— Mikä sinulla on? kysyi vieras ja laski kätensä pojan hiuksille.

Hetkiseen ei kuulunut vastausta, mutta Antin sydämeen virtasi jälleen samanlainen tunne kuin vieraan pihaan tullessa ja hänelle viitatessa.

— Pelkätkö sinä? uudisti kysyjä pitäen yhä kättään pojan hiuksilla.

— En. Minulla on ikävä, kuiskasi Antti tietämättä itseään, kuinka hän saattoi sen sanoa, ensi kerran koko Honkilahdessa olonsa aikana. Häntä hämmästytti avomielisyytensä, mutta hän ei voinut olla puhumatta, kun vieraan käsi hiveli hänen otsaansa ja ystävällinen ääni kyseli osanottavasti.

— Te, te olette kuin äiti, niin hänkin silitti minun pääni iltasilla, sanoi Antti lopuksi.

— Minä ymmärrän sinua, lapsi, vastasi vieras. Sisareni on kovia kokenut ihminen; häneltä on kuollut viisi lasta, viimeksi sinun kokoisesi poika, eikö hän ole siitä maininnut?

— Ei — ei!

— Hänen omat lapsensa ovat menneet, hän ei voi rakastaa muiden lapsia, puhui vieras enemmän itselleen kuin pojalle. Nuku nyt rauhassa, lapsukainen, jätämme asian Jumalan haltuun, lausui hän lopuksi.

— Niinhän äitikin sanoi, virkkoi Antti, otti vieraan käden ja painoi sen hyväillen poskeaan vasten.

Sydämessä tuntui lämpimältä.

Sunnuntaiyön mentyä oli Antti reipas kuin jonkin uudistavan voiman vaikutuksesta. Kun vieras sitten kysyi häntä, haluaisiko hän lähteä mukaan heidän kotiinsa, vastasi hän heti: Kyllä.

— Odotahan, niin kysyn isäntäväkesi mielipidettä, vastattiin hänelle jälleen; mutta hän ei siitä tullut murheelliseksi, sillä edellisen illan siunaus kirkasti vielä hänen mieltään.

Vieras puhui heti sisarelleen ja Honkilahden isännälle pyydellen Anttia matkatoverikseen ja kotiinsa joulunpyhiksi.

Emäntä vastasi miltei ihmetellen:

— Eikö noita ole jo itselläsi kylliksi teuhaamaan, kun tuon vielä tahdot.

— Vihtori poikani on hänen kokoisensa. Heillä olisi hauskaa painiskella. Tuo poika onkin niin terve ja sukkelia, ettehan pyhien aikana häntä välttämättä tarvitse . . .

— Mitäs me hänellä pyhinä enempiä kuin arkenakaan juuri . . . Tuli otettua leivän ääreen, selitti isäntä.

— Onhan hän saanut muutakin, Veikko-vainaan puvunkin . . .

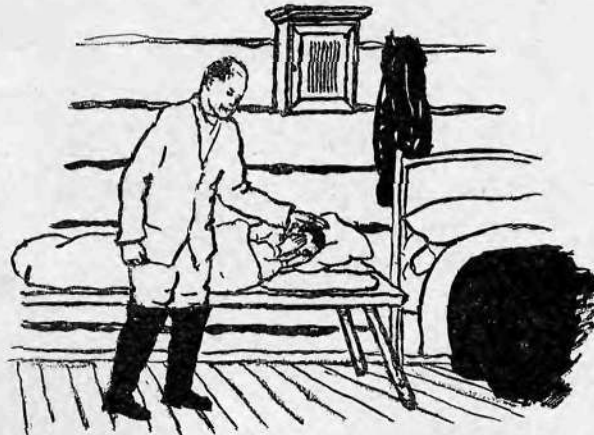
Emäntä tuns tarkemmin veljensä ja lienee tuntenut hiukan soimausta rinnassaan siitä, ettei ollut pojasta sen enempiä välittänyt.

— Niin, niin, myönsi veli mennessään Anttia tapaamaan. Sinä saat lähteä, eivät pyhien aikana sinua täällä suuresti kaipaakaan, jatkoivat hän Antille.

Onnen aurinko valaisi Antin mieltä. Hän juoksi reelle, taputti hevosta kaulaan ja selkään, painoi poskensa sen päähän. Hän tuhlaamalla tuhlati hyvyttä hevoselle odotetaan vieraan joutumista.

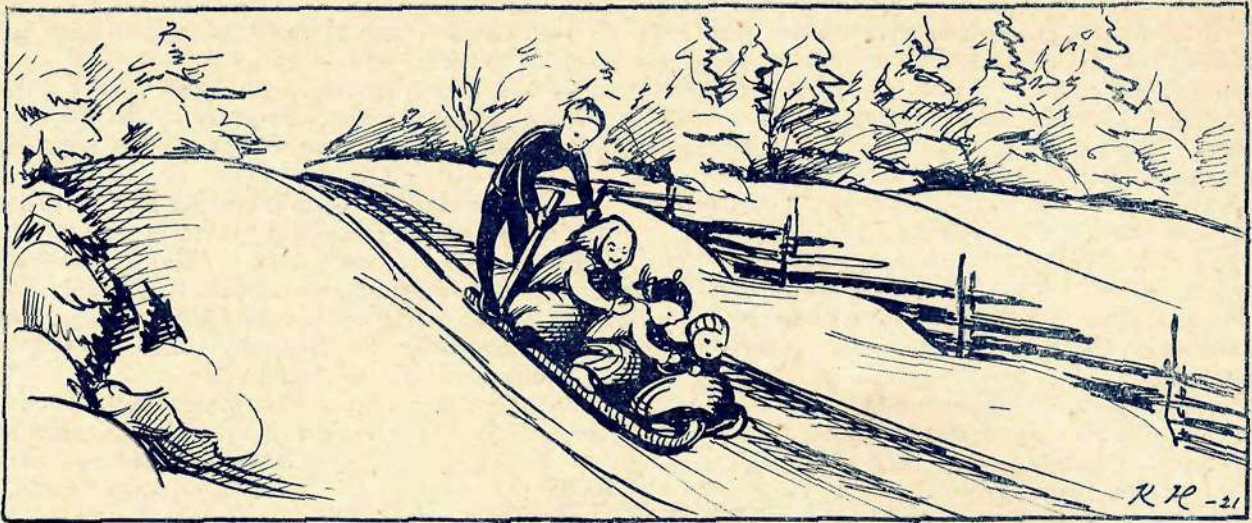
Antti Toivonen oli värissyt yksinäisyyden ja ikävän painostuksesta. Oli kuin olisi ollut ainainen kolea syyspäivä, kylmä ja sumuinen, jolloin ei aurinkoa näe edes vilahduksesta. Sitten oli tullut pisara rakkautta, hiukan hellyyttä ja se kykeni kultaamaan elämän.

— Joului, joului, toisti hän itseksensä. Se valtasi hänen mielikuvituksensa, se karkoitti kaiken surun. Hän ei tieninyt, minkälainen hänen joulunsa tuli olemaan, mutta vieras oli tuonut auringon valoa hänen syksyiseen yöhönsä, hän oli saanut jo säteen jouluilloa ja se teki hänet onnelliseksi.

»Mikä sinulla on? kysyi vieras ja laski kätensä pojan hiuksille».

KELKKAMÄESSÄ

Kirjottanut Larin-Kyösti. Kuivittanut Karin Hildén.

Huu, hei, sitä vauhtia virmaa,
lumi sinkoo ja silmihin lentää,
pojat kannaksilla ne kirmaa,
tämä vasta on hauskaa sentään!

Vesikelkassa tyttöset tirskuu,
ne huutaa, nauraa ja pelkää,
jalas käänteessä kiljuu ja kirskuu
alas keskelle lahdenselkää.

Ylös taas pojat kelkkaa kiskoo,
ja tyttöjen posket hohtaa,
lumipalloja poikaset viskoo,
sotasille ne joukkoja johtaa.

Huu, hei, taas vauhtia virmaa,
reki kaatui, no ei sitä surra,
tytöt riemusta kilvan kirmaa,
pojat huutaa, hihkuu ja hurraa!

Mäen päälläpä kelkkoja kiiltää!
Kuka ryntäillä, rähmällä ohjaa;
sydänjuuria vihloo ja viiltää,
mäen alta ei näy kuin pohjaa.

Kuin taivaasta lasku nyt luistaa,
oi, kuinka se huumaa ja huimaa,
pojat hyppyrit suksilla suistaa,
ja tuuli on vinkuvan tuimaa.

Ohi kirkontornit kiittää,
talot seisovat niinkuin päällään,
alas laaksoon liukuen liittää
taas kelkka, on lahdenjäällään.

